

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Агрономічний факультет

Кафедра здоров'я фітоценозів і трофології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
з навчальної дисципліни
«ЗОВНІШНІЙ І ВНУТРІШНІЙ КАРАНТИН»
студентами ОС «Магістр»
спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»
галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»**

Житомир–2023

Видання містить інформацію щодо написання курсової роботи студентами ОС «Магістр» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» із дисципліни «Зовнішній і внутрішній карантин».

Розробники:

Плотницька Наталія Михайлівна, к. с.-г. наук, доцент кафедри здоров'я фітоценозів і трофології Поліського національного університету;

Гурманчук Олексій Вікторович, к. с.-г. наук, доцент кафедри здоров'я фітоценозів і трофології Поліського національного університету.

Рецензенти:

Мойсієнко Віра Василівна, д. с.-г. наук, професор кафедри технологій у рослинництві Поліського національного університету;

Полінкевич Володимир Анатолійович, к. с.-г. наук, в. о. директора ДУ «Житомирська обласна фітосанітарна лабораторія».

Методичні рекомендації для написання курсової роботи з навчальної дисципліни «Зовнішній і внутрішній карантин» студентами ОС «Магістр» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» / [Плотницька Н. М., Гурманчук О. В.]. Житомир, Поліський національний університет. 2023. 22 с.

Розглянуто і затверджено:

- на засіданні кафедри здоров'я фітоценозів і трофології, протокол № 3 від 18.09.2023 р.;
- на засіданні навчально-методичної комісії агрономічного факультету, протокол № 1 від 26.09.2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Порядок виконання і захисту курсової роботи	5
Структура курсової роботи	6
Вимоги до оформлення курсової роботи	9
Захист і оцінювання курсової роботи	10
Рекомендована література	11
Додатки	13

ВСТУП

Розширення торговельно-економічних зв'язків між країнами має не лише позитивне значення, але й може сприяти поширенню різноманітних шкідливих організмів між країнами та континентами. Саме тому в аеропортах, портах, на залізничних станціях, підприємствах поштового зв'язку, автомобільних дорогах, автовокзалах, автостанціях, пунктах пропуску на державному кордоні створено пункти з карантину рослин, спеціалісти яких захищають від ризиків занесення та поширення регульованих шкідливих організмів в Україні.

Навчальна дисципліна «Зовнішній і внутрішній карантин рослин» є складовою ОПП «Захист і карантин рослин» при підготовці магістрів із захисту і карантину рослин. Ця дисципліна вивчає порядок проведення фітосанітарного контролю об'єктів регулювання на державному кордоні України з метою запобігання або обмеження будь-якої шкоди внаслідок занесення та/або поширення регульованих шкідливих організмів; а також міжнародні вимоги під час імпорту та експорту підкарантинної рослинної продукції, вимоги до організації, методів та термінів проведення обстежень сільськогосподарських угідь для виявлення карантинних шкідливих організмів; особливості запровадження карантинного режиму та порядку локалізації та ліквідації вогнищ карантинних організмів.

Курсова робота із дисципліни «Зовнішній і внутрішній карантин» є складовою навчального плану і передбачає самостійне опрацювання здобувачами вищої освіти комплексу питань з навчального курсу. Виконання курсової роботи дає можливість студентам систематизувати отримані теоретичні знання, провести аналіз нормативно-правових документів і літературних джерел щодо особливостей розвитку, розмноження, поширення, виявлення, локалізації та ліквідації вогнищ регульованих шкідливих організмів, розвинути пізнавальну активність, проаналізувати та порівняти різні підходи у вирішенні питань із карантину рослин.

Компетентності, які здобувач набуде в результаті вивчення дисципліни «Зовнішній і внутрішній карантин» і написання курсової роботи:

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

СК5. Здатність встановлювати та оцінювати сезонну і багаторічну динаміку чисельності регульованих шкідливих організмів та високоефективно застосовувати методи їх ліквідації.

СК6. Здатність розробляти комплексні заходи із захисту і карантину рослин для підприємств, установ, організацій усіх форм власності згідно з законодавством ЄС з питань карантину і захисту рослин

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Першим етапом для написання курсової роботи є вибір індивідуального завдання із запропонованого переліку (додаток А). Згідно індивідуального завдання у курсовій роботі необхідно розглянути три види регульованих шкідливих організми. При написанні розділів курсової роботи по чергово описується кожен вид.

Консультацію щодо загальних вимог до роботи, порядку її виконання, літературних джерел, які підлягають вивченню, термінів написання та захисту роботи можна отримати у керівника курсової роботи.

Написану курсову роботу необхідно зареєструвати у журналі реєстрації курсових робіт кафедри захисту рослин. Після перевірки викладачем курсова робота повертається студенту для ознайомлення із можливими зауваженнями та за необхідності для доопрацювання. Курсова робота захищається комісією із двох викладачів, що ознайомилися із нею.

Курсова робота, що виконана не відповідно з методичними рекомендаціями до захисту не допускається.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Здобувачі вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» із дисципліни «Зовнішній і внутрішній карантин» мають виконати курсову роботу за наступною структурою:

ЗМІСТ

Індивідуальне завдання

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Біологічні особливості, розвиток, поширення і шкідливість регульованих шкідливих організмів

РОЗДІЛ 2. Методи виявлення та обліку регульованих шкідливих організмів.

РОЗДІЛ 3. Заходи щодо локалізації та ліквідації вогнищ об'єктів зовнішнього та внутрішнього карантину.

РОЗДІЛ 4. Розробка подання до органу місцевої адміністрації державним фітосанітарним інспектором про запровадження карантинного режиму.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ (у разі потреби)

У **вступі** до курсової роботи необхідно обґрунтувати завдання і значення дисципліни «Зовнішній і внутрішній карантин» у підготовці фахівців із захисту та карантину рослин. Також необхідно охарактеризувати роль зовнішнього і внутрішнього карантину щодо недопущення поширення регульованих шкідливих організмів; ефективність заходів захисту у зменшенні втрат урожаю рослин від регульованих шкідливих організмів; останні досягнення науки та практики щодо недопущення поширення карантинних видів. Вступ необхідно викласти на 1–2 сторінках.

У **першому розділі** навести дані огляду літературних джерел щодо морфологічних, біологічних та екологічних особливостей, розвитку, поширення

і шкідливості регульованих шкідливих організмів згідно варіантів індивідуального завдання курсової роботи.

Дані щодо поширення регульованих шкідливих організмів у світі, Україні та нашому регіоні, зокрема, необхідно відобразити у формі таблиці 1.

Таблиця 1

Поширення регульованих шкідливих організмів

№ з/п	Назва шкідливого організму*	Країна походження	Виявлено в Україні		
			вперше (область)	Загальна площа зараження, га	Площа зараження в Житомирській області, га
1					
2					
3					

*Примітка – згідно індивідуального завдання.

Необхідно описати систематичне положення, шляхи розселення та проникнення шкідливого виду за межі свого природного ареалу, особливості пошкодження, ураження, засмічення культур карантинними організмами. Діагностичні ознаки шкідників необхідно підтвердити кольоровими рисунками за стадіями розвитку і характером пошкоджень; для хвороб – рисунки морфологічних структур збудників та ознаки ураження; для бур'янів – рисунки виду за етапами онтогенезу та особливістю засмічення.

Шкідливість карантинних організмів оцінити за кількісними, якісними та економічними показниками. Якщо карантинний вид відсутній на території України, тоді навести дані про цей організм на батьківщині.

У другому розділі необхідно описати основні методи виявлення, обліку, прогноз появи та поширення карантинних шкідливих організмів на території України. Надати посилання на існуючу нормативно-правову документацію із

виявлення та обліку карантинних організмів. Звернути увагу на Інструкції з виявлення, локалізації і ліквідації вогнищ карантинних організмів.

У **третьому розділі** детально описати комплекс заходів (фітосанітарні, організаційно-господарські, агротехнічні, селекційно-генетичні, біологічні, хімічні, тощо), що використовуються для локалізації та ліквідації регульованих шкідливих організмів. Охарактеризувати існуючі методи захисту сільськогосподарських культур з аналізом їхніх позитивних і негативних сторін для навколишнього середовища та людини. Також необхідно описати значення паразитів, хижаків і антагоністів у регулюванні чисельності відповідних шкідливих організмів, що розглядаються у курсовій роботі.

У **четвертому розділі** розробити по одному із видів карантинного організму згідно свого індивідуального завдання проект подання, яке вноситься державним фітосанітарним інспектором до органу місцевої адміністрації у разі виявлення карантинних організмів на територіях їх землекористувань. На основі цього подання адміністрація має видати розпорядження щодо запровадження карантинного режиму.

У поданні про запровадження карантинного режиму обов'язково зазначити наступне:

- обставини, що спричинили запровадження карантинного режиму, включаючи ідентифікацію конкретного карантинного організму;
- межі карантинної зони, в якій запроваджується карантинний режим;
- час, з якого запроваджується карантинний режим;
- фітосанітарні заходи, що здійснюються в карантинній зоні, та органи, що їх здійснюють.

У **висновках** викласти особисту думку щодо описаних у курсовій роботі організмів і оцінити стан дослідження вказаних видів. Далі коротко описати результати, які базуються на висновках до кожного розділу із аналізом ефективності проведення захисних заходів та існуючого нормативно-правового забезпечення щодо недопущення поширення карантинних організмів.

У кінці курсової роботи навести **список використаних літературних джерел** на які було здійснено посилання у тексті або в таблицях та оформити їх відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи згідно зразка, наведеного у додатку Г. Список літератури має містити не менше 20 джерел, переважно за останні 10–15 років. Літературні джерела розміщують у порядку розміщення посилань у тексті або за алфавітом.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується на аркушах паперу формату А4 (210x297 мм), шрифт *Times New Roman* pt 14, міжрядковий інтервал – 1,5 (30 рядків на сторінку), поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Обсяг курсової роботи до 25 сторінок. Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому верхньому куті аркуша без крапки в кінці.

Розділи курсової роботи необхідно розпочинати з нової сторінки, відстань між заголовком і текстом має становити один рядок. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів, рисунків, таблиць подається арабськими цифрами, додатків – великими українськими літерами в алфавітному порядку. Такі структурні частини, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера у змісті роботи. Нумерація сторінок у додатках не проводиться.

Таблиці, рисунки подаються безпосередньо після абзацу, де вони згадані вперше або на наступній сторінці. Підпис рисунків та таблиць здійснюється курсовим. Нумерують їх відповідно розділу, у якому вони розміщені, наприклад *Рисунок 1.2* означає другий рисунок першого розділу, а *Таблиця 2.1* – перша таблиця другого розділу. Позначка *Таблиця 2.1* ставиться у правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці, який розміщується над таблицею. Позначка *Рисунок 1.2* та назву рисунка розміщується під ілюстрацією. При переносі частини таблиці на інший аркуш слово "Таблиця",

номер її і назву вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова *Продовження таблиці 2.1.*

При написанні роботи потрібно давати посилання на літературні джерела, з яких запозичені матеріали у квадратних дужках, в яких вказуються порядковий номер джерела в бібліографії, наприклад [1; 4; 12]. Посилання на ілюстрацію або таблицю вказують у круглих дужках. Наприклад (рис. 1.1), (табл. 1.2).

Великі круглі числа (тисячі, мільйони, мільярди) зручніше писати у вигляді поєднання цифр із скороченням тис., млн., млрд., наприклад, 5 тис., 9 млн., 22 млрд. Знаки №, §, % у тексті можуть стояти лише біля цифри. Неприпустимо застосовувати довільні скорочення слів, а використовувати лише ті, які містяться у словниках прийнятих скорочень.

ЗАХИСТ І ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Результати захисту курсового проекту (роботи) оцінюються за 100 бальною шкалою з переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS. Студент вважається допущеним до захисту курсової роботи, якщо кількість балів, одержаних за результатами її перевірки в сумі становить в межах 36–60. Мінімально можлива кількість балів, отриманих студентом на захисті курсової роботи, дорівнює 24, максимально можлива – 40. Підсумкова оцінка за курсову роботу – це сума балів, отриманих за написання роботи і за її захист (60–100 балів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Американський білий метелик: поширення, біологічні особливості та заходи боротьби : метод. рекомендації / С. А. Заполовський, А. І. Ігнатюк, Р. С. Будзінська та ін. Житомир, 2012. 38 с.
2. Башинська О. В., Константінова Н. А., Пилипенко Л. А. Ілюстрований довідник регульованих шкідливих організмів в Україні. Київ : Урожай, 2009. 249 с.
3. Гурманчук О.В. Вплив інсектицидів на чисельність картопляної нематоди в ґрунті. *Вісник Сумського нац. аграр. університету*. 2013. № 3. С. 39–42.
4. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. URL: <http://www.dpss.gov.ua>.
5. ДСТУ 3354-96. Карантин рослин. Методи ентомологічної експертизи продуктів запасу. Київ, 1996. 27 с. (Інформація та документація).
6. ДСТУ 3355-96. Продукція сільськогосподарська рослинна. Методи відбору проб у процесі карантинного огляду та експертизи. Київ, 1996. 22 с. (Інформація та документація).
7. ДСТУ 4009-2001. Карантин рослин. Методи гербологічної експертизи підкарантинних матеріалів. Київ, 2001. 35 с. (Інформація та документація).
8. Ілюстрований довідник регульованих шкідливих організмів в Україні / [О. В. Башинська, Н. А. Константінова, Л. А. Пилипенко та ін.]. Київ : Урожай, 2009. 249 с.
9. Карантинні хвороби рослин : підручник / В. М. Родігін, Ф. М. Марютін, І. Д. Устінов та ін. Харків : ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, 2002. 360 с.
10. Мовчан О. М. Карантинні шкідливі організми : підручник. Київ : Світ, 2002. Ч. 1. 288 с.
11. Мовчан О. М., Сикало О. О., Устінов І. Д. Карантинні шкідливі організми : підручник. Київ : Колообіг, 2005. Ч. 1. 411 с.

12. Моніторинг шкідників сільськогосподарських культур : підручник / С. В. Довгань, М. М. Доля, О. І. Борзих та ін. Київ : Агроосвіта, 2014. 279 с.
13. Плотницька Н. М., Невмержицька О. М., Гурманчук О. В., Матолінець М. І. Особливості розвитку виду *Huphantria cunea* Drury в умовах Волинської області. *Таврійський науковий вісник*. № 116. 2020. С. 55–60
14. Плотницька Н. М., Невмержицька О. М., Гурманчук О. В., Овезмирадова О. Б., Пуздрач А. М. Ефективність інсектицидів у захисті яблуні домашньої від американського білого метелика. *Таврійський науковий вісник*. № 122. 2021. С. 111–116
15. Про затвердження Фітосанітарних правил ввезення з-за кордону, перевезення в межах країни, транзиту, експорту, порядку переробки та реалізації підкарантинних матеріалів : наказ Мін-ва аграр. політики № 414 від 23.08.2005 р. Київ, 2005.
16. Про захист рослин : Закон України від 18.03.2004 р. № 180-XIV зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180-14#Text>.
17. Про карантин рослин : Закон України від 30.06.1993 р. № 3349-XII зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text>
18. Станкевич С. В., Забродіна І. В. Моніторинг шкідників сільськогосподарських культур : навч. посібник. Харків : Бровін О. В., 2016. 216 с.
19. Стратегія і тактика захисту рослин / В. П. Федоренко, Л. І. Бублик, Н. О. Козуб та ін. ; за ред. В. П. Федоренка. Київ : Альфа-стевія, 2012. Т. 1. Стратегія. 500 с.
20. Устінов І. Д., Мовчан О. М., Кудіна Ж. Д. Карантин рослин. Ч. 1. Карантинні шкідники. Київ : Іріс, 1995. 416 с.
21. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин і застосування фітосанітарних заходів в міжнародній торгівлі // Секретаріат Міжнародної конвенції із захисту рослин; Міжнародні стандарти з фітосанітарного захисту. Рим: ФАО, 2006. № 1. Ч. 1. 411 с.

ДОДАТКИ

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ІЗ
ДИСЦИПЛІНИ «ЗОВНІШНІЙ І ВНУТРІШНІЙ КАРАНТИН»

Номер завдання	Назва регульованого шкідливого організму		
	шкідники	хвороби	бур'яни
01	галовий кліщ фуксії	пасмо льону	амброзія трироздільна
02	капровий жук	рак картоплі	соняшник каліфорнійський
03	південноамериканська томатна міль	бактеріальний опік плодових	паслін лінійнолистий
04	тютюнова білокрилка	ризоманія цукрового буряку	череда волосиста
05	арахісовий зерноїд	потівірус шарки сливи	іпомея ямчаста
06	східно-американський похідний шовкопряд	глободероз картоплі	гірчак повзучий (степовий)
07	смолівка верхівок сосни	чорний рак гілок	амброзія полинолиста
08	кукурудзяна листяна совка	іржа груші і ялівцю	ценхрус довгоголковий
09	картопляна блішка	фітофтороз коренів суниці	повитиця південна
10	сибірський шовкопряд	індійська сажка пшениці	повитиця одностовпчикова
11	західний кукурудзяний жук	сажка картоплі	повитиця конюшинна
12	західний квітковий трипс	бура гниль картоплі	сорго алепське (гумай)
13	американський білий метелик	бактеріальне в'янення кукурудзи	паслін колючий
14	картопляна міль	рабдовірус жовтої карликовості картоплі	айлант найвищий
15	стеблова нематода картоплі	кlostеровірус дрібноплідності вишні (черешні)	повитиця викова
16	виноградна філоксера	неповірус кільцевої плямистості томатів	повитиця зближена

17	каліфорнійська щитівка	вірус плямистості томату	паслін колючий
18	бліда картопляна нематода	віроїд веретеноподібності бульб картоплі	паслін триквітковий
19	соєва нематода	чорна бактеріальна плямистість пасльонових	гірчак повзучий (степовий)
20	соснова стовбурова нематода	кільцева гниль картоплі	ценхрус довгоголковий
21	рисова нематода	вілт (в'янення) дубу	повитиця біла
22	несправжня галова нематода	стовпчаста іржа сосни	повитиця польова
23	сливова американська плодожерка	іржа яблуні і кедру	повитиця льонова
24	овочевий листяний мінер	фомозна плямистість листя картоплі	амброзія полинолиста
25	виноградний червець	бактеріальний вілт гвоздики	соняшник каліфорнійський
26	вусач мінливий	плодова гниль	череда волосиста
27	білокаймистий жук	пасмо льону	стрига жовта
28	західна вишнева муха	рак картоплі	бузинник пазушний
29	вусач мармуровий	ризоманія цукрового буряку	паслін колючий
30	капровий жук	аскохітоз хризантем	амброзія трироздільна

Зразок оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет

Агрономічний факультет

Кафедра здоров'я фітоценозів і трофології

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Зовнішній і внутрішній карантин»

на тему: «Особливості розвитку та заходи щодо виявлення, локалізації та ліквідації вогнищ регульованих шкідливих організмів»

Виконав магістр I року навчання
спеціальності 202 «Захист і карантин
рослин»

_____ (П.І.Б.)

Керівник _____

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Житомир – 20____

Додаток В

Індивідуальне завдання
(відразу після титульної сторінки)

<i>Номер завдання</i>	<i>Назва регульованого шкідливого організму</i>		
	<i>шкідник</i>	<i>хвороба</i>	<i>бур'ян</i>

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ЛІТЕРАТУРИ ЗГІДНО
ДСТУ 8302:2015 «ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ»**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укragропромпродуктивність, 2006. 106 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360с.

Автор і перекладач	<p>Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с.</p> <p>Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.</p>
Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.</p>
Статті з продовжуючих та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційногорозвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendeliana Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).

Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>
Періодичні видання	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i>. 2013. № 10. URL: http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.15405931.2009.00711.x.</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.ecolive.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>
Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 9 листоп.</p>
Стандарти	<p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p>
Патенти	<p>Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.</p>

Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 ССРСР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.

Навчальне видання

**Плотницька Наталія Михайлівна
Гурманчук Олексій Вікторович**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для написання курсової роботи
з навчальної дисципліни
«Зовнішній і внутрішній карантин»
студентами ОС «Магістр»
спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»
галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»**

Підписано до друку 26.09.2023 р.
Наклад 50 примірників.
Зам. № 47
Поліський національний університет
10008, м. Житомир, бульвар Старий, 7